

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v střeoevropském srovnání – leden 2015

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v15-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>12. – 19. 1. 2015</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1021</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>241</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. února 2015</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V lednu 2015 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma byl realizován též v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 8. až 14. 1. 2015 na reprezentativním souboru 1005 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 16. do 22. 1. 2015 na reprezentativním souboru 1004 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 27. 1. do 3. 2. 2015. Dotazováno bylo 1010 respondentů ve věku od 18 let.

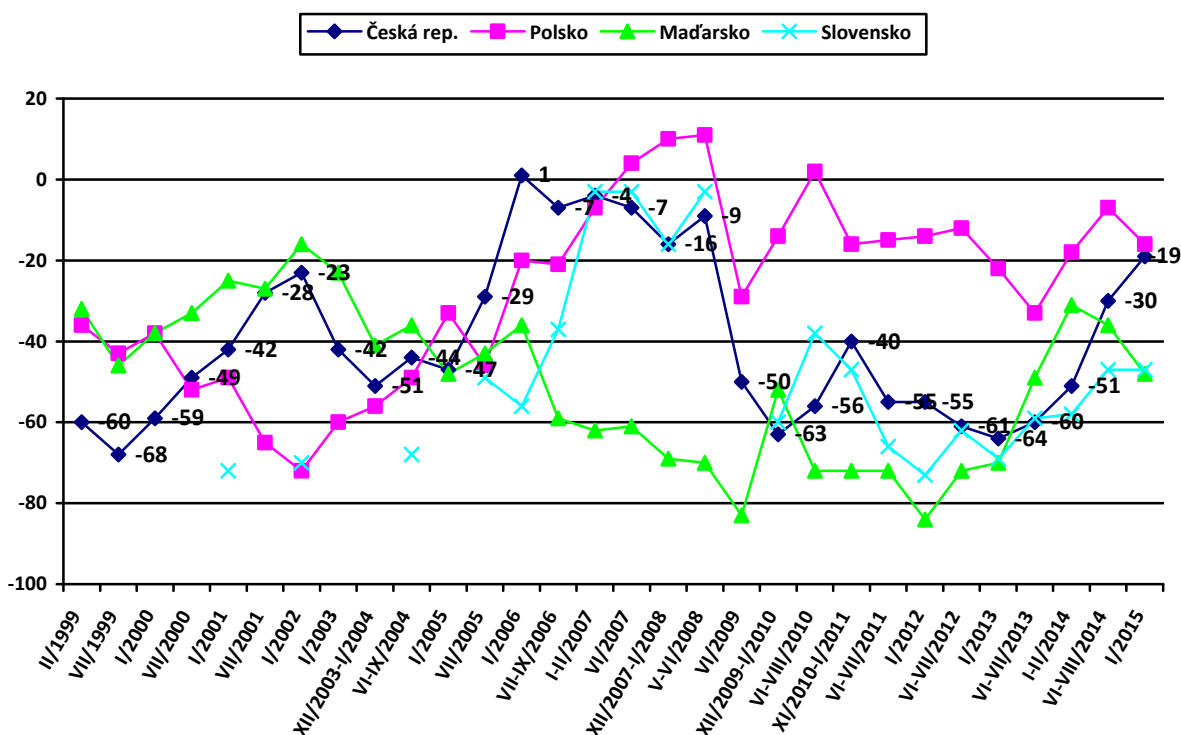
Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	1	1	0	0
dobrá	18	20	7	8
ani dobrá, ani špatná	41	37	35	35
špatná	31	31	42	38
velmi špatná	7	6	13	17
neví	2	5	3	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. - 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 8. - 14. 1. 2015, 1005 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 1. 2015, 1004 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 3. 2. 2015, 1010 respondentů starších 18 let.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, ve všech střeoevropských zemích zapojených do výzkumu respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl nepříznivého hodnocení dosahoval necelé dvě pětiny (37 %), zatímco pětina (21 %) Poláků hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak příznivě, takže rozdíl činil 16 procentních bodů. Na druhém místě se statisticky nevýznamným odstupem za Polskem skončila Česká republika, kde podíl nepříznivého hodnocení ekonomické situace rovněž dosahuje úrovně necelých dvou pětín (38 %) a podíl pozitivního hodnocení se blíží jedné

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

pětině (19 %) s rozdílem 19 procentních bodů. Slováci a Maďaři pak hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi hůře než Poláci a Češi, přičemž navzájem se ve svém hodnocení téměř neliší, když shodně 55 % z nich označilo ekonomickou situaci ve své zemi za špatnou nebo velmi špatnou, zatímco s opačným názorem vystoupila jen necelá desetina Slováků (8 %) i Maďarů (7 %).

V porovnání s minulým šetřením z poloviny roku 2014 se hodnocení v případě ČR opět zlepšilo, v případě Maďarska a také Polska se situace zhoršila a na Slovensku tentokrát žádný posun v hodnocení ekonomické situace nenastal.

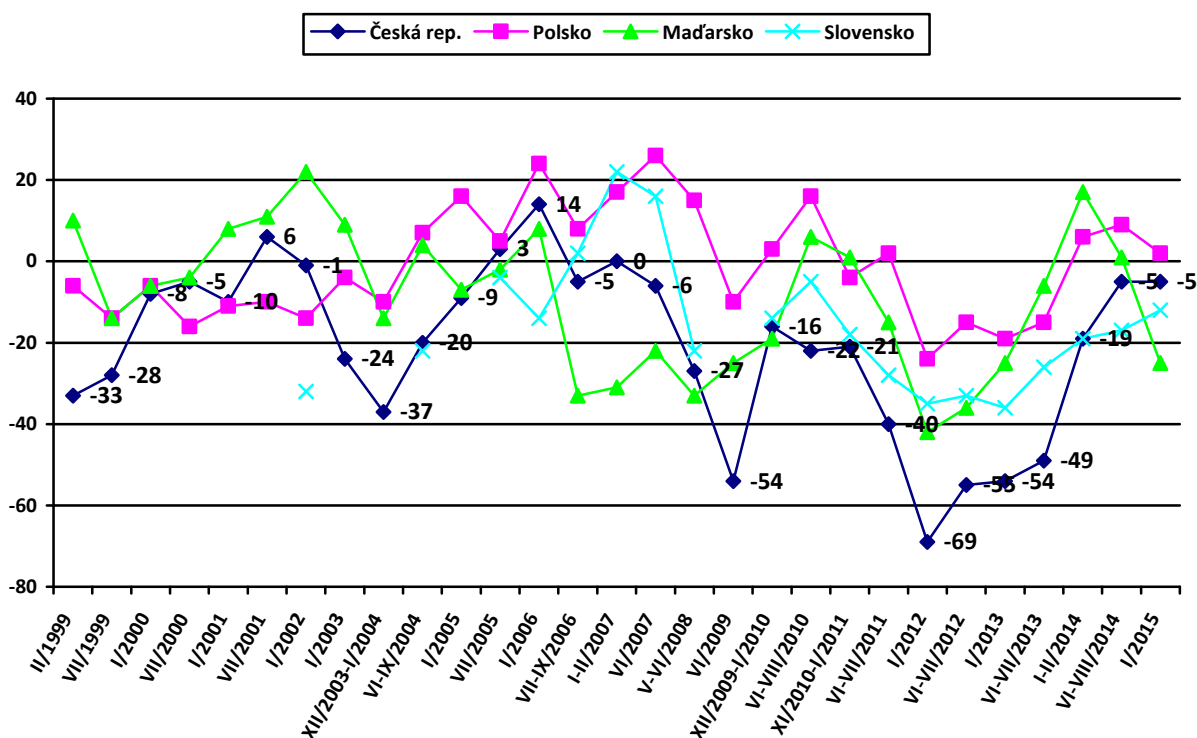
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	1	1	0
trochu se zlepší	21	20	11	15
nezmění se	43	51	44	49
trochu se zhorší	23	17	25	20
velmi se zhorší	4	2	12	7
neví	8	9	7	9

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* 12. - 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 8. - 14. 1. 2015, 1005 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 1. 2015, 1004 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 3. 2. 2015, 1010 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 nabízí mírně odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení aktuální situace. Zde v případě Polska vidíme zanedbatelný převis očekávaného zlepšení ekonomické situace nad předpokládaným zhoršením, když 21 % Poláků čeká zlepšení a 19 % jich počítá se zhoršením situace. Jen nepatrně hůře celkově vyznávají očekávání českých občanů, mezi nimiž zlepšení situace předpokládá srovnatelná část jako v Polsku (22 %), avšak podíl těch, kdo předpokládají zhoršení, byl v ČR trochu vyšší (27 %), díky čemuž negativní očekávání nad pozitivními lehce převážila. Na Slovensku byl podíl lidí očekávajících zhoršení situace totožný jako v ČR, tedy 27 %, avšak podíl předpokládaného zlepšení byl o něco nižší (15 %), čímž se Slovensko zařadilo s nevelkým odstupem na třetí místo. Relativně nejhůře momentálně vyznávají očekávání vývoje ekonomické situace ze strany obyvatel Maďarska, kde zlepšení čeká jen o málo více než desetina (12 %) oslovených, zatímco podíl předpokládaného zhoršení situace se blížil dvěma pětinám (37 %).

Přitom právě v případě Maďarska byl v porovnání s minulým výzkumem z poloviny roku 2014 zaznamenán výrazný propad očekávání vývoje ekonomické situace, a to již podruhé za sebou, čímž se maďarská očekávání posunula z první příčky na počátku roku 2014 na aktuálně poslední místo mezi čtyřmi středoevropskými zeměmi, kde průzkum proběhl. Mírné zhoršení očekávání v porovnání s polovinou roku 2014 nastalo také v Polsku. V ČR a Slovensku sice nebyl zaznamenán statisticky významný posun oproti poslednímu měření, ale v posledních dvou letech došlo v očekáváních vývoje ekonomické situace k podstatnému zlepšení, které aktuální výsledek potvrdil.

Tabulka 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	5	16	1	1
dobré	37	30	12	21
ani dobré, ani špatné	40	43	45	51
špatné	14	6	30	21
velmi špatné	4	5	10	5
neví	0	0	2	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 12. - 19. 1. 2015*, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 8. - 14. 1. 2015, 1005 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 1. 2015, 1004 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 3. 2. 2015, 1010 respondentů starších 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a v ČR výrazně častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních poněkud optimističtější než Češi. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně více než dvou pětín (46 %), zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni desetiny (11 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření uvedly o málo více než dvě pětiny (42 %) a podíl negativních vyjádření činil téměř pětinu (18 %). Na Slovensku tentokrát negativní hodnocení lehce převážilo nad pozitivním, když více než pětina (22 %) slovenských respondentů hodnotí materiální životní podmínky své domácnosti příznivě, zatímco negativní hodnocení bylo na úrovni jedné čtvrtiny (26 %). Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a

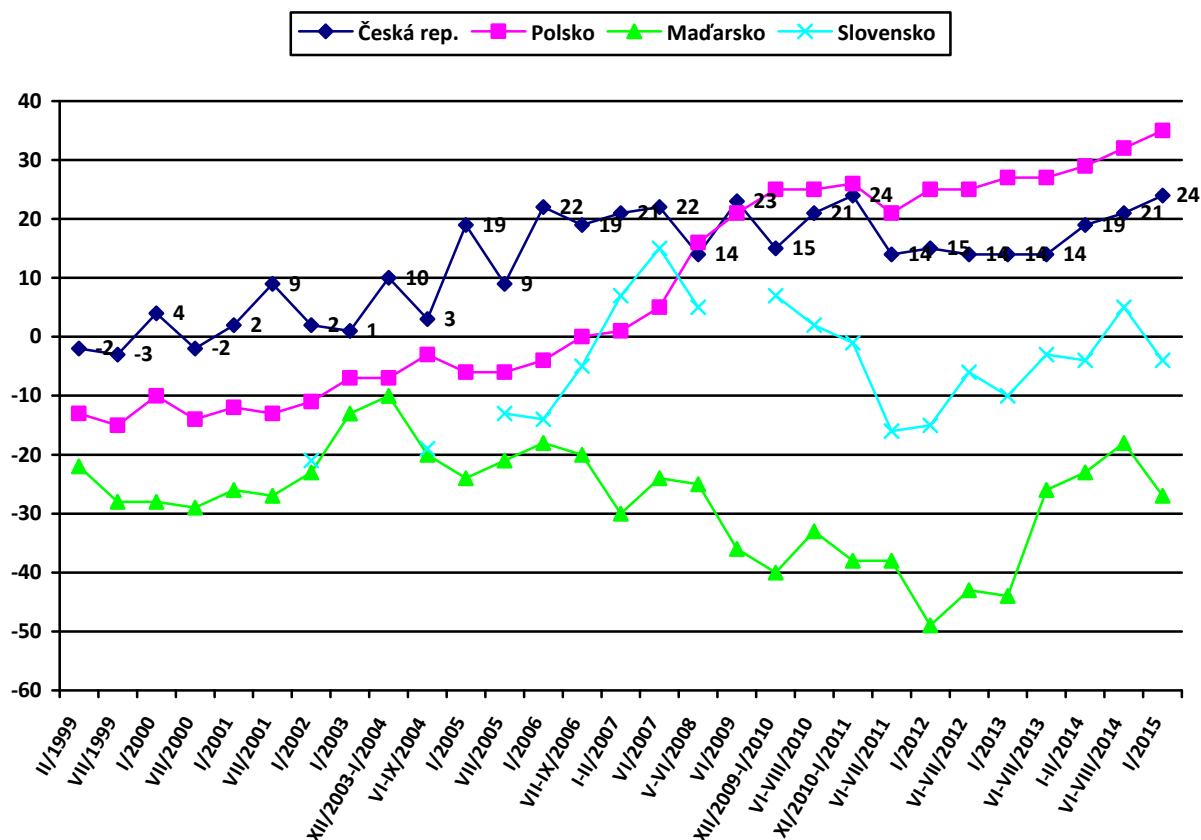
⁶ Otázka: "Myslíte si, že ekonomická situace se v České republice v tomto roce velmilepší, trochu selepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

to v celém období našeho měření od roku 1999 v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 13 % vidí situaci svých domácností kladně a 40 % naopak záporně.

Oproti polovině roku 2014 byl v hodnocení materiálních životních podmínek domácností zaznamenán negativní posun v případě Maďarska a Slovenska. V případě Polska a ČR sice nedošlo od posledního šetření ke statisticky významnému posunu, avšak v delším časovém úseku je u obou zemí patrné průběžné pozvolné zlepšování hodnocení (viz graf 3).

Graf 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

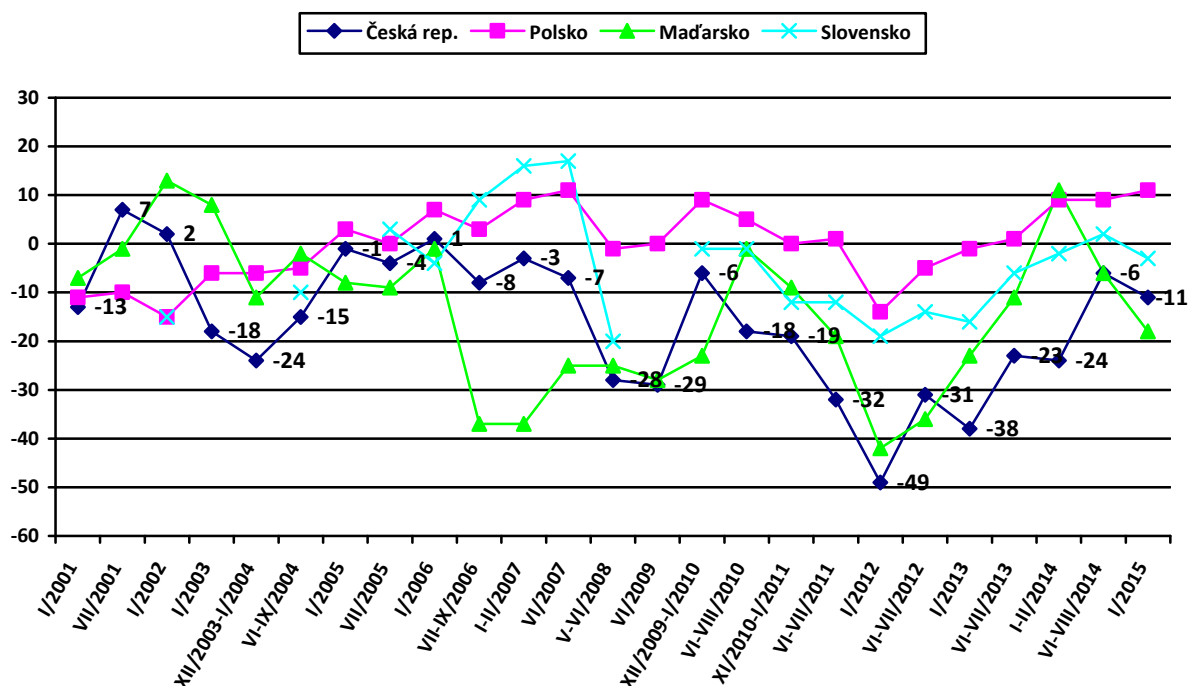
Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	3	1	0
trochu se zlepší	14	18	11	13
nezmění se	53	69	51	62
trochu se zhorší	21	8	20	13
velmi se zhorší	5	2	10	3
neví	6	0	7	9

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. - 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 8. - 14. 1. 2015, 1005 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 16. - 22. 1. 2015, 1004 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 27. 1. - 3. 2. 2015, 1010 respondentů starších 18 let.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ se v Polsku spíše očekává zlepšení (21 %) než zhoršení (10 %) situace, i když zdaleka největší část Poláků převyšující dvě třetiny (69 %) nepředpokládá žádnou změnu, což ovšem v kontextu příznivého hodnocení současného stavu představuje spíše pozitivní výsledek. V případě Slovenska byly podíly těch, kdo očekávají zlepšení nebo naopak zhoršení materiálních životních podmínek svých domácností, prakticky vyrovnané (13 % zlepšení, 16 % zhoršení), přičemž více než tři pětiny (62 %) Slováků v nejbližším období neočekávají změnu v tomto ohledu. Jen o málo hůře vyznívají očekávání českých občanů s nevelkým převisem předpokládaného zhoršení (-11 procentních bodů), když zlepšení čeká 15 % a zhoršení 26 % při lehce nadpolovičním podílu (53 %) těch, kdo se změnami v tomto ohledu nepočítají. V Maďarsku, kde jsou lidé k budoucímu vývoji svých materiálních životních podmínek nejskeptičtější, se zlepšením počítá o málo více než desetina (12 %) respondentů, zatímco zhoršení čekají tři lidé z deseti (30 %), přibližně polovina (51 %) si pak myslí, že u nich k žádné změně nedojde. V porovnání s polovinou roku 2014 došlo v Maďarsku k dalšímu zhoršení očekávání, posuny v ostatních zemích nepřekročily hranici statistické významnosti. Navzdory dílčím poklesům pak aktuální očekávání vývoje situace, pokud jde o materiální životní podmínky vlastní domácnosti, jsou ve všech zemích výrazně lepší, než byla před třemi roky na počátku roku 2012 (viz graf 4).

⁸ Otázka: „Myslíte si, že se v tomto roce Vaše materiální životní podmínky velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“